

24.2.2021

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan asiantuntijakuuleminen 25.02.2021

Uudenmaan TE-toimiston lausunto: HE 11/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 11 luvun väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Yleistä

Uudenmaan TE-toimisto pitää yrittäjän työmarkkinatukioikeutta koskevan työttömyysturvalain väliaikaisen säännöksen voimassaolon jatkamista erittäin tärkeänä ja perusteltuna asiakkaiden toimeentulon kannalta.

Uudenmaan TE-toimisto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että väliaikaisen lain voimassaolon jatkaminen toistuvasti muutamaksi kuukaudeksi kerrallaan aiheuttaa TE-toimistoissa huomattavasti lisätyötä, joka on pois muusta asiakaspalvelusta. Erityisesti näin tapahtuu, jos TE-toimistojen edellytetään ottavan yhteyttä henkilökohtaisesti jokaiseen työmarkkinatukea saavaan yrittäjäasiakkaiseen.

Perustelut

Uudenmaan TE-toimistossa on tällä hetkellä noin 10 000 työmarkkinatukea saavaa yrittäjäasiakasta. Covid-19-pandemian jatkuessa ja vaikuttaessa edelleen yritystoimintaan mahdollisuus saada työmarkkinatukea turvaa yrittäjien toimeentuloa epävarmassa ja haasteellisessa tilanteessa.

On perusteltua, että koronan vuoksi käyttöön otetuista poikkeustoimista pyritään luopumaan heti kun se on mahdollista. Tästä näkökulmasta väliaikaisen lain voimassaolon jatkaminen lyhyeksi määräajaksi kerrallaan on ymmärrettävää. Toimeenpanon näkökulmasta lakimuutosten voimassaolon jatkaminen lyhyissä pätkissä tuottaa kuitenkin merkittävästi työtä. Koska tätä työtä ei ole kyetty automatisoimaan, se joudutaan tekemään manuaalisesti. Manuaalisesti tehtävään työhön kohdennettu henkilöresurssi on suoraan pois muusta asiakaspalvelusta. Uudenmaan TE-toimisto katsoo, että automatisoinnin mahdollisuutta tulisi vielä selvittää ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus KEHA:ssa, vähintäänkin jotta tulevaisuudessa vastaaviin tilanteisiin kyettäisiin varautumaan paremmin.

24.2.2021

Hallituksen esityksen pääasiallisissa vaikutuksissa on todettu, että esitetty muutos lisäisi lähinnä kertaluonteisesti sekä työ- ja elinkeinotoimistojen että Kansaneläkelaitoksen työmäärää. Uudenmaan TE-toimisto kiinnittää huomiota siihen, että kyseessä on vuoden 2021 alusta lukien jo toinen kerta, kun mainittu työmäärä on lisääntymässä, ja jos lakimuutoksen voimassa oloa myöhemmin päätettäisiin esittää jatkettavaksi edelleen heinäkuun 2021 alusta, sama työ tulisi jälleen uudelleen tehtäväksi.

Pelkästään Uudenmaan TE-toimistossa on määräaikaisen lain voimaantulon jälkeen (2020–2021) annettu yhteensä yli 40 300 yrittäjien työmarkkinatukea koskevaa lausuntoa. Kun säännöksen voimassaoloa jatkettiin vuoden 2021 alusta kolmella kuukaudella maaliskuun 2021 loppuun, Uudenmaan TE-toimistossa jatkamisen edellyttämiä toimenpiteitä oli tekemässä yhteensä 45 asiantuntijaa yli kuukauden ajan. Työskentely aloitettiin 21.12.2020 ja saatiin päätökseen 29.1.2021. Tänä aikana käsiteltiin 10 248 asiakasta, joihin kaikkiin oltiin yhteydessä valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti soittamalla. Jos asiakasta ei tavoitettu, asiakkaalle lähetettiin selvityspyyntö työmarkkinatuen edellytysten selvittämiseksi. Selvityspyyntöjen vastauksia on tullut käsittelyyn vielä nyt helmikuunkin puolella.

Jos lain voimassaoloa jatketaan esityksessä ehdotetulla tavalla, edellä mainittu työ yhteydenottoineen työmarkkinatukea saaviin yrittäjiin on tulossa tehtäväksi uudestaan maaliskuun taitteessa. Ajankohta on TE-toimistoille muutoinkin erittäin haasteellinen, koska työllisyyden edistämisen kuntakokeilut ovat juuri käynnistyneet, ja Uudellamaalla viimeiset asiakassiirrot kuntakokeiluun tehdään vasta 15.3. Tämän jälkeen TE-toimistossa on tehtävä lähes 113 000 toimistoon jäävän asiakkaan uudelleensijoittaminen toimistoon jäävien asiantuntijoiden kesken. Myös tämä työ joudutaan tekemään manuaalisesti. Yrittäjien työmarkkinatukioikeuden jatkamiseen liittyvä työ on myös jäämässä kokonaisuudessaan TE-toimiston vastuulle, koska asiakkaat eivät ole työttömiä työnhakijoita eivätkä siten siirry kuntakokeiluihin. Hallituksen esityksessä pääasiallisissa vaikutuksissa mainittu perustuslaissa turvattu oikeus sosiaaliturvaan ja oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä viranomaisessa voi selkeästi tässä työvoimapalvelutehtävien muutostilanteessa heikentyä, kun työ- ja elinkeinotoimistojen mahdollisuudet ratkaista työttömyysturva-asioita laissa säädetyssä määräajassa tulevat todennäköisesti hetkellisesti heikkene-mään.

Edellä kerrotulla Uudenmaan TE-toimisto haluaa kuvata, että kyseessä on todella suuri työmäärä muutoinkin haastavassa työtilanteessa. Kun asiassa ei mitä ilmeisimmin ole mahdollisuutta hyödyntää automatisaatiota, Uudenmaan TE-toimisto esittää vahvana toiveena, että jatkolausunnot yrittäjille voitaisiin antaa ilman yhteydenottoa kyseisiin yrittäjäasiakkaisiin. Tämä sujuvoittaisi ja nopeuttaisi prosessia TE-toimistossa merkittävästi. Asiakkailla on joka tapauksessa velvollisuus itse ilmoittaa työllisyystilanteensa muutok-sista, ja tällöin etuuden maksaja selvittää mahdollisten tulojen muutoksen vaikutuksen työttömyysetuuteen.

24.2.2021

Uudenmaan TE-toimisto katsoo, että yrittäjän työmarkkinatukea koskevan muutoksen voimassaolon jatkaminen pidempään kuin ehdotettu 30.6.2021 turvaisi yrittäjien toimeentuloa tässä epävarmassa tilanteessa. Covid-19-pandemia aiheuttaa edelleen epävarmuutta yhteiskunnassa, mikä vaikuttaa kuluttajien käyttäytymiseen ja heikentää kysyntää. Covid-19-pandemian odotetaan jatkuvan. Voimassaolon jatkaminen suoraan pidempään turvaisi sen, että yrittäjän työmarkkinatuen maksuun ei tule tarpeettomia viivästyksiä, sekä helpottaisi TE-toimiston ja työttömyysetuuden maksajien työtaakkaa.

Edellä esitetyistä syistä johtuen Uudenmaan TE-toimisto pitää perusteltuna lakimuutoksen voimassaolon jatkamista pidemmäksi aikaa kerrallaan kuin hallituksen esityksessä on esitetty. Vaihtoehtona pidemmälle voimassaololle Uudenmaan TE-toimisto näkee sen mahdollistamisen, että jatkolausunnot voitaisiin antaa ilman yhteydenottoa kyseisiin yrittäjäasiakkaisiin.

Helsingissä 24.2.2021

Johtaja

Tiina Korhonen